

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

5. Ante Concilium Lugdunense solâ consuetudine jus Regaliæ stetisse, non ideò tamen aut licitum, aut concessum, quia toleratum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

has Concilium certis quibusdam conditionibus, illud nunquam indulfit.

V. Quamvis tamen nihil juris in Ecclesias vacantes à Concilio Reges accepissent; utebantur tamen in certis quibusdam Provincijs, non privilegio quidem muniti, (hujus enim nullam unquam mentionem reperies) sed solâ consuetudine, quàm semper & solam prætexunt, & ea præsertim sub Regno Ludovici VII. invaluit, estque ad Beneficiorum collationes extensa, ut multis exemplis probari possit, nisi res clara esset, omniumque sententijs recepta. (a) Cæterum vix consuetudo huic abusui cohonestando par erat. Cum enim hanc consuetudinem juri Divino adversari, & idè sacrilegam esse Principes, quorum verba recitavimus, fateantur; imò Emmanuel Comnenus *in contemptum Dei, jurisque naturalis everisionem vergere* pronuntiet: (b) quis dicat sacrilegia, contemptum Dei, legumque Divinæ, ac naturalis injurias consuetudine purgari? & idè omnium juris-Consultorum sententia est, (c) consuetudini contra jus naturale, & Divinum nihil licere. Ipse de Marca Parisiens. Archiepiscopus, rerumque istarum & sacrorum Canonum longè peritior Maimburgo (quippe Theologiæ, juriùmque ut ex libris apparet, aut ignarò, aut negligente) fatetur; *usum fructuum reddituum Episcopatum, (si redditus feudorum excipias) & collationes præbendarum ex consuetudine contra Canones profectas, & idè Concilij Lugdunensis auctoritatem quasitam esse, Principibus haud satis consuetudine tutis.* (d) Quæ licèt jam longo tempore Ecclesias percurreret, durâssètque in sæculum undecimum, quando videlicet Concilium Lateranense celebratum est; semper tamen sacris profanisque legibus sive occupationem fructuum, sive etiam collationes Beneficiorum spectes, damnata, (e) quod indicio est eam consuetudinem nunquam pro

C 3 legit-

(a) Vid. Tom. 2. Libert. Gall. cap. 16. Tit. 1. 4. 5. & 16. & Marca. lib. 8. cap. 22. M. de Pamiers f. 15. (b) Constitut. Joan. Comn & Emmanuel Imp. an. 1120. & 1150. apud Marcam. lib. 8. cap. 23. (c) V. DD. ad c. fin. de consuet. (d) De Marca l. 8. c. 24. n. 4. M. de Pamiers de la Regal. f. 56. in it. Choppin. Ruzée Juris-Consultes François. (e) Fructus vacantium Ecclesiarum successorib. reservandos esse habetur in c. 40. Apost. can. 24. Concil. Antioch. can. 22. & 25. Concil. Chalcedon. can. 6. Concil. Aurel. II. can. 6. Concil. Rhegiens. can. 7. Concil. Paris. can. 14. Concil. Pontig. can. 14. Conc. Troil. V. etiam Hincm. ep. 45. 21. 12. Gerbert. epist. 118. S. Greg. lib. 2. epist. 19. 20. 21. lib. 3. epist. 11. lib. 4. ep. 13. 14. 20. 21. &c. Flodoard. lib. 3. Hist. Rhem. cap. 4.

legitima, & quæ jus aliquod tribuere posset, habitam esse. Id ipsum certamen pro Investituris susceptum, quodque totos quinquaginta annos Ecclesiam Imperiumque concussit, clarè ostendit; nolabant enim summi Pontifices feudorum Investuras per crucem, annulumque conferri, quamvis diurnam consuetudo id obrineret, quod eam solemnitate ipsi Episcopatus, sacræque dignitates conferri à Principibus viderentur: (a) imò viri in Gallia sanctitate, ac doctrinam præstantes, hæresis notabant, qui pertinaciter assererent oportere à Laicis Principibus Episcopos investiri: erant ij Sancti Godefridus Episcopus Ambianensis, Hugo Episcopus Gratianopolitanus, Bruno Episcopus Sigvinus, Joannes Archiepiscopus Lugdunensis, omnèsque Concilii Viennensis Patres. (b) At verò, qui hæc hæresis notam abstinendum censebant, inter quos præcipuus Ivo Episcopus Carnotensis, hanc ipsam consuetudinem *alieni juris perversionem*, appellabant, & *sacrilegam præsumptionem, quæ pro libertate Ecclesiæ, & honestate salvo pacis vinculo, si fieri potest, planè abscindenda esset*: quæ omnia sunt verba Ivonis. (c) Si ergo solæ Investituræ, quæ signa tantum erant collatæ dignitatis Ecclesiasticæ, tam severè etiam in Gallijs exceptæ sunt, & Laicis prohibitæ, nec ullo consuetudinis obtentu excusatæ, quanto magis ipsa collatio sacrarum dignitatum? & si signum tam acerbè pulsatum, habitumque, quanto acerbius res significata? *Dicit* fortasse aliquis, aliud esse spolia, aliud usumfructum bonorum Ecclesiæ vacantis, spolia morientium Antistitum ad istorum hæredes spectasse, & ideo nullam consuetudine induci potuisse, ut à Principibus caperentur, alioquin & furta excusari possent, si in morem, usumque transeant. Illas ergo Principum constitutiones de spolijs, non de usufructu intelligendas esse. Cæterum nullo fundamento discrimen hoc inter spolia, & usufructum nititur. Enimverò sermonem illuc esse non de spolijs tantum, sed etiam de usufructu patet ex verbis Emmanuelis Comneni, (d) qui expressè loquitur *de administratione bonorum immobilium vacan-*

(a) Decollat. Benef. Laicis prohib. can. 6. Concil. Chalced. cap. 29. vel 31. Apost. can. 3. Concil. Nicæ. II. cap. 21. Concil. VIII. can. 8. Concil. Paris. III. Concil. Aurel. I. cap. 368. Capitulare Caroli Mag. vide 16. q. 7. apud Gratian. M. de Pamiers fol. 52. de varia eligendi forma. Reg. Sacerd. f. 43. de Pamiers fol. 128. (b) Concil. Vien. an. 1112. (c) Ivo epist. 236. de Investituris vid. Regal. Sacerd. f. 61. (d) *Constitutio Emman. Comn. anno 1150. quædam reperies corpori insertam.*

ita Ecclesia, in qua ne pedem quidem immittet aliquis ex ducibus, sed nec qualibet illinc pars auferetur, sed omnia à partibus (Clericis) ejusmodi Ecclesiarum in ipsis administrabuntur, quemadmodum legitime, & Canonicè edictum est, donec successores renuntiati sint. Et Ermengardis Comitissa in Diplomate Cellionis: *Reognoscens injuriam in possidendis honoribus & bonis diripiendis decedentium Archiepiscoporum, &c. sive sint fructus percepti, sive percipiendi, &c.* (a)

Et Gregorus IX. in litteris ad Archiepiscopum Narbonensem: *Seneschalli, & Ballivi charissimi in Christo Filij illustris Regis Francorum in Narbonensi Provincia constituti decedentibus Ecclesiarum Prelatis, castra, villas, & alia bona Ecclesiarum vacantium contra debitum juris usurpare, &c.* (b) Et Fridericus II. Imperator: *illum quoque dimittimus abusum, quem in occupandis bonis decedentium Prelatorum, aut etiam Ecclesiarum vacantium, &c.* (c) Et Principes, Baronésque Germaniæ litteris ad Innocentium III. *Præve illi consuetudini, & indebite vexationi occupandi bona decedentium Episcoporum dimisit, & suis successoribus servanda statuit.* (d) Ex his omnibus manifestum est consuetudinem non solum spolia capiendi, quæ ad hæredes defunctorum pertinebant, pro abusu habitam esse, sed etiam usum fructum bonorum vacantis Ecclesiæ: & verò cur non æquè iste ac illa damnarentur? nec enim minus delictum est usurpare, quæ ad Deum pertinent, quàm quæ ad hæredes; & si depilare, quæ ad hæredes spectant, nullà potest consuetudine excusari, quanto minus excusari potest depilare, quæ Dei, & Ecclesiæ sunt, nisi fortè Dei, & Ecclesiæ pejor sit conditio, quàm alterius cujuscunque privati juris: & idèò quamvis etiam Investituris consuetudo patrocinaretur, semper tamen à Concilijs summisque Pontificibus damnatæ sunt, & consuetudo pro abusu habita & sacrilegio, etiam à Gallis, Ivone videlicet Carnotensi, aliisque. (e) Idque clarissimè ex vita, actisque S. Thomæ Cantuariensis evincitur: nec enim minus in Angliam, quàm Galliam consuetudo Regaliam induxerat; & inter capita Regiarum Angliæ consuetudinum duodecimum locum obtinebat, ut videre est apud Baronium: (f) hanc Rex Angliæ dignitatem *corona sua vocabat*: hanc in Synodo Nationali apud Clarendonam Angliæ Episcopi admiserant, (g) juraverantque

(a) Anno 1155. apud Baluz. (b) Apud Baluz. ex Archiv. Archiepisc. Narbon. (c) An. 1213. apud Raynald. (d) Anno 1200. ex Regest. Innoc. (e) Vide Sacerd. Reg. t. 66. (f) Baron. ad annum 1164. n. 37. (g) Ibid. & in vita cap. 21.

que metu Regis omnia miscerent, imò & varijs adornatâ rationibus, ut merum excusarent, Alexandro Pontifici obrulère, rogabantque approbari: (a) sed in confesso Episcoporum sacrique Collegij improbavit Pontifex, easque consuetudines *Tyrannicas usurpationes, Legis àivmæ subversiones abominabiles* appellavit. (b) Ipse S. Thomas potius, quàm huic consuetudini subscriberet, exilium, & mortem subire voluit. Sola ergo consuetudo Regaliam nunquam excusavit. Quòd si Principes aliquando hoc jure utebantur, non consuetudo illos, sed aut bona fides tuebatur, aut fortè tolerantia Pontificum, ea, quæ abolere haud poterant, concedentium. Nec obiit Laici, qui Ecclesias fundaverant, aut amplis patrimonijs instruxerant, quique propterea Patroni appellabantur, jus nominandi, præsentandique sacris Canonibus fuisse indultum; (c) aliud enim hoc erat, aliud quod prætextu Regaliæ, & Investiturarum petebatur; qui enim jus præsentandi habebant, personas tantum designabant, exhibebantque Episcopo; hujus erat designatos admittere, examini subdere, & denique Sacerdotia, ac Beneficia conferre: quæ jam omnia principi deferuntur, Episcopis præteritis; & hoc Regaliam dicant, quam, ut vidimus, sive fructuum occupationes, sive collationes Præbendarum spectes, semper Canones, Concilia, Patres, ipsique aliquando Reges persecuti sunt: aut si vacantis Ecclesiæ proventus sibi addicerent, alijs tamen Ecclesijs, piisque locis reddi volebant, pacatâ utcunque levatâque conscientia, de quo postea dicemus. Planè S. Ludov. qui in (d) Pragmatica sua sanctione vestigijs Ludovici Pij insistens, inserat ad præscriptum sacrorum Canonum electiones liberas esse; non alio jure in Beneficijs vacantium Ecclesiarum usus videtur, quàm nominandi, præsentandique, & jus Regale dicebatur, quòd soli ferè Regi competeret, duceretque originem ab Ecclesijs Regiâ liberalitate fundatis auctisque. Verba Ludovici in litteris ante sacram expeditionem datis, sunt: *Personatus, præbendas, Ecclesias, Capellanas, & cætera Beneficia, quæcunque vacare contigerit, ad nostrum Patronatum, collationem, seu præsentationem nostram, seu ratione Regalium, quàm alio quocunque jure pertinentia,*

(a) Vide Epist. 128. inter Epistolas S. Thomæ Cantuar. (b) Vid. Alan. in Quadripart. & Baron. cit. n. 36. (c) c. Abbatem 18. q. 2. cap. Laici 17. q. 1. cap. transmissa de I. Patronat. (d) Pragmat. Sanctio S. Ludov. anno 1268.

mentia, conferendi, ac presentandi, (a) Ubi vides quidquid jure Regalium in Beneficia vacantia Regibus permittebatur, ad Collationem seu Præsentationem revocari, jure interim instituendi confirmandique, Papæ, Archiepiscopis, Capitulis cathedralibus alijve relicto. Verum quidem est, ne quidem intra hos terminos coerceri Reges potuisse majorum semper avidos; at nobis aninus non est ea persequi, quæ Regibus, sed quæ juribus placuere; non enim factis, sed legibus honestum metimur. (b) Multò minus si Concilij Lugdunensis privilegium excludas, potest titulo libertatis Gallicanæ Ecclesiæ Regalia sustineri. *Primo* enim quàm vanum est, rectæque rationi adversum, ut libertatem appelles miserriam servitutem; non sunt libera vota, non liberæ electiones, non libera decimarum, oblationumque possessio; nec Ecclesiæ, sed alienis Dominis fructus proveniunt; & hæc libertas dicitur? quærimus ergo quid sit servire Ecclesiam, si hoc est liberam esse? *Deinde* libertas Ecclesiæ Gallicanæ antiquis Canonibus, decretisque Conciliorum præsertim antiquiorum nititur, novis nisi spontè recipiantur, exclusis: at verò jus Regaliæ, sive fructus, sive Collationes Beneficiorum spectes, antiquis Canonibus decretisque Conciliorum, etiam quæ in Gallijs agitata sunt, prohibetur; non ergo ad libertates Ecclesiæ Gallicanæ pertinet, quin potius ejus fundamenta subvertit.

Hæc, quæ hætenus dicta sunt, eò pertinent, ut intelligas ante Concilium Lugdunense jus Regaliæ nullo legitimo titulo fuisse subnixum: non jure feudali, non Consuetudine, non privilegio, & concessione Calixti, non denique libertate Gallicanæ Ecclesiæ: nisi fortè tolerantiam alleges Romanorum Pontificum: sed quæ potest tolerantia dici, quæ tot clamoribus, tot Decretis est interrupta? Testes Gregorius, Urbanus, Pelagius, Calixtus, Honorius, Innocentius alijque tot prælijs, & laboribus defuncti, ut libertatem Ecclesijs redderent. Et siluerint aliquando, id aut pejorum metu, aut desperatione meliorum factum est, quo casu

D

apud

(a) Anno 1269. Preuv. des Libert. del' Egl. Gall. ch. 16. ann. 20. (b) M. de Pamiers fol. 21. de la Regale, fol. 59. Qua etiam distinctè ususest Bonifacius VIII. in resp. ad 3. Episcopos Gallicanæ Eccles. Legatos, in litt. ad Philipp. Pulchrum, apud Spondan. ad ann. 1302. Prynæus in Libertati: Anglic. pag. 949.

apud omnes receptum dispensationem silentio non induci. (a) Ergo si verum fateri liceat, soli Concilio Lugdunensi Principes debent, quòd tutò Regalià fruuntur; prius usurpatio, non jus fuerat. Quale verò hoc Concilium, & quouſque causam Principum juvet, jam dicere aggredimur.

VI. Anno 1274. Secundum Concilium Lugdunense in Gallijs celebratum est. Præfedit Gregorius X. à sacro Senatu post biennij moras ex voto D. Bonaventuræ absens electus, quippe sacræ expeditioni Ptolemaide intentus. Vix aliud Concilium in Ecclesia frequentius, pluribûsque infulis ornatum reperias; mille Antistites aderant; Legati ab utroque Occidentis, & Orientis Imperatore, omniumque in Europa Principum, Gallia præsertim Regis Philippi Audacis. Multa in hoc Concilio præclare agitata. Bellum sacrum adversus infideles decretum, & hunc in finem Galliarum Regi decimæ additæ, Abagæ Tartarorum, Perfarumque Regis Legati auditi, quorum unus sacro fonte ablutus; fœdus cum eodem percussum: Michæli Palæologo confirmatum Imperium, quod expulso Baldovino inierat, eâ videlicet conditione, ut sociatis cum Latinis viribus bellum Ægypto inferret. Rudolphi Habsburgici electio confirmata, sic tamen, ut in Palestinam duceret, copiisque Christianorum Imperatorio nomine præfesset, quod & juramento, & acceptâ è Pontificis manu cruce pollicitus est. Unio quòque inter Græcos, Latinosque firmata, terque, Pontifice sacris operante, ea formula repetita: *Et denique Ecclesiastica disciplina, præsertim Pontificum electioni toties, tantòque cum damno jactatæ, provisum est. Inter alia disciplina capita jus etiam Custodiæ, seu Regaliæ mille abusibus mixtum, quòdque Ecclesias absolvebat, certis terminis inclusum; nam aboleri non poterat Principibus invitis, nec permissuris: nec eo tempore provocandi erant, cum ad sacrum bellum, expensasque bello pares invitabantur: datum est ergo aliquid tempori, & morbo, qui curari non poterat, moræ saltè, & impedimenta objecta, ne proficeret.* Verba Concilij hæc sunt: *Generali Constitutione sancimus, omnes, & singulos, qui Regaliam, Custodiam, sive Guardiam Advocacionis, seu defensionis titulum in Ecclesijs de novo usurpare conantes, Bona Ecclesiarum Monasteriorum,*

(a) Sanchez lib. 2. de matrim. d. 38. n. 12.